

Okul ?klim Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul ?klim Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27530>

Özet

Okul İklim Ölçeği, öğretmenlerin görev yaptıkları okullardaki genel atmosferi, kültürü ve ilişkileri kapsayan **okul iklimi** algılarının sistematik olarak ölçmek amacıyla Türk kültürüne uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Mustafa Özdere (2017) tarafından gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, ölçeğin yapısal uygunluğunu, geçerlik ve güvenirlilik analizleri ile incelemiştir. Çalışma sonucunda, ölçeğin Türk popülasyonunda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu kanıtlanmıştır.

Ölçek dört temel alt boyuttan oluşmaktadır: **Meslekte Liderliği, Profesyonel Öğretmen Davranışı, Kurumun Savunması** ve **Başarı Baskısı**. Bu boyutlar aracılığıyla, öğretmenlerin okul ortamına dair subjektif değerlendirmeleri 4'lü Likert formatında toplanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Okul İklimi, Uyarlama, Güvenirlilik, Geçerlik, Öğretmen, Eğitim Psikolojisi, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Mustafa Özdere

Amaç

Okul İklim Ölçeği'nin temel amacı, okul yöneticileri ve araştırmacılar için öğretmenlerin okul iklimine yönelik algılarının objektif ve nicel verilerle ortaya koymaktır. Ölçek, özellikle Türkiye'deki okulların örgütsel ve sosyal dinamiklerini anlamlandırma amacıyla kullanılmak üzere uyarlanmıştır.

Uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygunluğunu test etmek ve böylece uluslararası araştırmalarda karşılaştırmalı veri elde etme imkanı sunmak hedeflenmiştir. Elde edilen veriler, okullardaki çalışma koşullarının iyileştirmeye ve öğretmen motivasyonunu artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesinde temel teşkil eder.

Yapı

Ölçek, eğitim ortamlarında son derece önemli bir psikolojik yapı olan **Okul İklimi** kavramının ölçmektedir. Okul iklimi, bir okulun fiziksel ve sosyal çevresi ile kültürel değerlerinin birleşimi sonucu ortaya çıkan, çalışanlar ve öğrencilerin davranışlarını etkileyen genel bir atmosfer olarak tanımlanır.

Uyarlama çalışması, okul iklimini dört ana alt boyutta incelemektedir:

Meslekte Liderliği: Öğretmenlerin, meslektaşları arasında var olan gayri resmi liderlik rollerini ve karışıklık rehberlik algıları ifade eder.

Profesyonel Öğretmen Davranışı: Öğretmenlerin mesleki etik standartlara, gelişim odaklı yaklaşımlara ve işbirliğine ne kadar değer verdiğini ölçer.

Kurumun Savunması: Okulun dışarıdan gelen eleştirilere, baskılara veya iç çatışmalara karşı ne kadar dirençsiz ya da açık olduğu yönündeki kurumsal algıyı yansıtır.

Başarı Baskısı: Öğretmenler üzerindeki yüksek akademik performans beklentilerinin ve bu beklentilerin yarattığı baskının subjektif değerlendirilmesidir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması sırasında, yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla titizlikle geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Temel olarak, uyarlanan ölçeğin maddelerinin, teorik olarak ölçmesi beklenen yapıları ne kadar doğru temsil ettiğini görmek hedeflenmiştir.

Bu amaçla, ölçeğin faktör yapısını keşfetmek ve özgün ölçekte açıklanan yapıyı doğrulayıp doğrulayamadığını incelemek amacıyla sırasıyla **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** ve **Döngüsel Faktör Analizi (DFA)** teknikleri kullanılmıştır. Yapılan bu analizler, ölçeğin Türk kültüründe de orijinal dört faktörlü yapıyı koruduğunu ve yapısal geçerliğe sahip olduğunu göstermiştir.

Güvenirlik

Okul İklim Ölçeği'nin iç tutarlılığını ve kararlılığını test etmek için kapsamlı güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan istatistiksel sonuçlarda, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan **iç tutarlılık katsayısı** (Cronbach Alfa) **.929** olarak bulunmuştur.

Güvenirlik çalışmasında sadece Cronbach Alfa katsayısı değil, aynı zamanda **iki yarıya bölme yöntemiyle** elde edilen güvenilirlik katsayıları da incelenmiştir. Alt boyutlara ait güvenilirlik değerleri aşağıdaki gibi özetlenmiştir:

Meslekte Liderliği: İç Tutarlılık Katsayısı .948; İki Yarıya Bölme Güvenirliği .939

Profesyonel Öğretmen Davranışı: İç Tutarlılık Katsayısı .931; İki Yarıya Bölme Güvenirliği .911

Kurumun Savunması: İç Tutarlılık Katsayısı .917; İki Yarıya Bölme Güvenirliği .909

Başarı Baskısı: İç Tutarlılık Katsayısı .945; İki Yarıya Bölme Güvenirliği .955

Tüm bu katsayıların yüksek olması, Okul İklim Ölçeği'nin Türk popülasyonunda öğretmenlerin görüşlerini belirlemede son derece **güvenilir** bir araç olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Okul İklim Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması, sağlam bir psikometrik temel oluşturmak amacıyla iki aşamalı faktör analizi metodolojisini takip etmiştir. Bu metodoloji, ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmak ve doğrulamak için zorunludur.

İlk aşamada uygulanan **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)**, maddelerin hangi temel faktörler altında toplandığını belirlemek ve dört faktörlü yapıyı desteklemektedir. İkinci aşamada kullanılan **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** ise, AFA ile elde edilen ve teorik olarak beklenen dört faktörlü yapıyı (mesleki liderliği, profesyonel öğretmen davranışı, kurumun savunması, başarı baskısı) veri setiyle ne kadar uyumlu olduğunu test etmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin yapısal model uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 4'lü Likert Ölçeği

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Öğretmenler (Teachers)

Age Group: Yetişkin (Adult, öğretmen popülasyonu)

Population Details: Türkiye'deki çeşitli kademelerde (ilkokul, ortaokul, lise) görev yapan öğretmenler.

Test Methodology: Yanıtlar 4 dereceli bir Likert ölçeği üzerinden verilmektedir. Derecelendirme formatı şöyledir: 1 "nadiren olur", 2 "bazen olur", 3 "sık sık olur" ve 4 "çok sık olur". Yüksek puanlar, olumlu okul iklimi algısını (veya başarı baskısı gibi olumsuz bir boyutta yüksek algıyı) işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Eğitim Yönetimi, Okul Kültürü, Öğretmen Algısı, Cronbach Alfa, Faktör Analizi, Kurum Kültürü.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mustafa Özdemir

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değil

Affiliation Email addresses: mozdere@ohu.edu.tr

Correspondence Address: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye.

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2017 (Uyarlama çalışması'nın yayınlandığı yılı)

Özinler ve Ücret: Ölçeğin akademik veya ticari kullanımı için sorumlu yazar Mustafa Özdere ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

PDF Erişimi: Ölçeğin orijinal uyarlama çalışması PDF formatında buradan indirilebilir: okul-iklim-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özdere, M. (2017). Okul İklim Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Güvenirlik ve Geçerlilik Çalışması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 7(2), 203-233.

Okul İklim Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelere erişim ve tam ölçek içeriği için, yukarıda belirtilen referans makalenin incelenmesi veya sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.